

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Het is wèl

1.

En zij zeide: Het is wel.
2 Kon. 4 : 26.

Weinig woorden, spoedig uitgesproken, maar om er van harte mee in te stemmen is een van de belangrijkste geloofsoefeningen. Zeker, *het is wèl*, zo denken we wanneer alles naar onze wens gaat, wanneer er niets in de voorzienigheid is dat onze begeerten kruist, dat onze plannen dwarsboomt, dat onze verwachtingen doet vergaan of onze vrees opwekt. Onderwerping is dan een gemakkelijk werk. Maar wanneer we alles voor het oog tegen ons hebben, wanneer God ons slaat op de gevoeligste plek, al onze plannen afbreekt, onze begeerten afkeurt, en Zich verre houdt van onze ernstige gebeden, hoe zullen onze zielen zich dan gedragen? Dit is de ware toetssteen van onze oprechtheid en onderwerping. "Hier is", zo lezen we in Openbaring 13 : 10, "de lijdzaamheid en het geloof der heiligen." Dit laat zien wat zij ervan verstaan, hoe zij er onder zijn.

Maar er zijn vele plaatsen in het boek van God, waarin we dit vinden dat deze tere gesteldheid overheerst, zoals bij Abraham, Job, David en de Sunamietische in mijn tekst, in wier geschiedenis we sommige dingen vinden in de voorzienigheid die zeer treffend zijn. Wanneer u wat terugblijkt kunt u zien wat haar omstandigheden en die van haar gezin waren.

Zij was een "grote vrouw", zegt vers 8 en dat zij een *goede vrouw* was toont het gehele verband. Haar man en zij begeerden slechts één ding om hen zo gelukkig te maken als de ijdelheid en onzekerheid van alle menselijke dingen toelaten. Zij hadden genoeg van de wereld en zij schijnen er ook het genot van te hebben gehad, want toen Eliza om hun vriendelijkheid te belonen vroeg: "Wat is er voor u te doen?" Is er iets om voor u te spreken tot de koning?" antwoordde zij: "Neen, ik woon in het midden mijns volks. Ik verlang niets meer dan wat ik heb." Alleen (zoals Gehazi van haar vertelde) verlangde zij naar een kind om hen nu tot een troost te zijn en wanneer zij waren heengegaan te erven wat zij bezaten. God geeft op een wonderlijke wijze hun verzoek. Dit kind groeit op en was ongetwijfeld het vermaak van zijn ouders. Juist op de leeftijd waarop kinderen het innemendste zijn, voor zij in staat zijn om iets te doen om hun ouders te bedroeven, legt God plotseling Zijn hand op hem en neemt hem weg. De dierbaarste vertroosting zijn slechts kort van duur en hoe dierbaarder zij zijn bij het genieten ervan, des te dieper treffen zij als zij worden weggenomen.

Velen van u weten wat het verlies van een zoon, een enige zoon is, wanneer er geen hoop is op een Seth in de plaats van Abel. Maar zie, Hij neemt weg en wie zal Hem kunnen beletten?

Welnu, wat doet de moeder nu? Men zou denken dat al haar hoop was afgesneden en al haar vertroosting was opgedroogd. Neen, het is geheel anders. Dezelfde kracht die hem gaf kan hem opwekken. In het geloof daaraan legt zij hem op het bed van de pro-

feet en maakt zij haast zoveel zij kan om tot hem te gaan. Daar zij (waarschijnlijk) voor haar man verbergt wat er gebeurd is, maakt hij er bezwaar tegen dat zij naar de profeet gaat, vers 23: "Waarom gaat gij heden tot hem? Het is geen nieuwe maan noch sabbat. En zij zeide: "Het zal wèl zijn." Geloof zet elke hinderpaal opzij. "Het zal wèl zijn, het einde zal vrede zijn; God is met mij en Hij zal maken dat alle dingen medewerken ten goede."

Verklaarders denken in het algemeen hier oppervlakkig over en over haar antwoord in mijn tekst op de boodschap van Eliza. Sommigen veronderstellen dat zij inwendig een beperking maakt, wanneer Gehazi vraagt naar haar gezin, dat dit *wèl* slechts betrekking heeft op haar man en haarzelf. Anderen denken dat het slechts een inleiding op iets anders is, wat zij in haast moet zeggen, alsof zij had gezegd: "Alles is wel, leg geen bezwaren in de weg, ik heb een dringende zaak met uw meester Eliza te bespreken en kan niet verder met u blijven praten over andere dingen". Dit is de zin waar de meeste verklaarders toe neigen, waarover ik me, ik belijd het, te meer verwonder, omdat allen toestemmen dat de woorden van de apostel ten dele verwijzen naar deze geschiedenis, Hebr. 11 : 35: "De vrouwen hebben haar doden uit de opstanding wedergekegen." Hoe zij hen wedergekegen hebben is daar vermeld, namelijk, uit of door het geloof: geloof, niet, zoals sommigen zeggen, in de profeet, maar in de personen die hun doden hadden teruggekegen; als het anders was zou er geen noodzaak zijn geweest om iemand bij name te noemen.

Welnu, waarin het geloof van deze vrouw uitkwam, maken mijn tekst en het verband duidelijk. Hier was een vertrouwen op de belofte van God, een vasthouden daaraan. God had haar een zoon beloofd, een zoon, niet om hem te verliezen, maar om in hem vertroosting te hebben. Alsof zij had gezegd: "Wat God aangaat, Zijn werk is volmaakt. Hij wekt de verwachtingen van Zijn volk niet voor niets op, te geven en onmiddellijk weer weg te nemen. Mijn zoon is dood, maar God, de Algenoegzame, leeft, waarom zou ik treuren, alsof ik geen hoop had? In Gods kracht en getrouwheid is geen gebrek."

Daarom maakt ze geen voorbereiding voor zijn begrafenis, vertelt ze haar man niets van zijn dood, maar zoekt zij God, door de profeet, en verwacht zij hulp van Hem. Let erop, hoe zij zich uitdrukt: "Is het wel met u?" vraagt Gehazi, "Is het wel met uw man? Is het wel met het kind? En zijn antwoordde: Het is wèl."

Hier is de grootste onderwerping in de diepste droefheid. Haar zoon, haar enige zoon, de zoon van al haar liefde, de zoon van haar ouderdom, hij is in één aanval weggenomen en toch is alles wèl. Er is niets verkeerd in de beschikking. Had zij deze moeten kiezen, zij zou het zo niet hebben gewild, maar nu het God behaagd heeft, is het wèl, is het best. Zij heeft niets tegen te werpen. Hier zijn onderwerping en geloof beide openbaar gekomen in haar ernstige beproeving, onderwerping aan wat God heeft gedaan, geloof in wat Hij kan doen en in wat zij geloofde dat Hij zou doen. "Door het geloof hebben vrouwen haar

doden uit de opstanding wedergekegen". De woorden aldus verklaard geven ons deze eenvoudige en nuttige lering:

Geloof in de belofte en kracht van God brengen een mens tot onderwerping in de zwaarste en beproevendste beschikkingen van Zijn voorzienigheid, of, om het anders te zeggen:

Geloof, waar het in oefening is, zal de Christen leren om van alles wat God doet te zeggen: Het is wèl".

Van de administratie

U ontvangt hierbij het eerste nummer van de nieuwe jaargang. We staan weer bij het begin van een nieuw jaar. Wij weten niet wat het ons allen en een ieder persoonlijk zal brengen. Is het lief, is het leed? De Heere alleen weet het en Hij weet ook wat goed voor ons is. Mochten we daarom Hem te voet vallen en smeken of Hij in dit komende jaar, ons allen jongeren en ouderen wil gedenken en ons het enige nodige wil schenken, wat we allen nodig hebben voor tijd en eeuwigheid. Dat wensen we al onze lezers toe, de medewerkers van de drukkerij, de commissie van redactie en in het bijzonder onze redacteur, ds. Blom, die op zijn hoge leeftijd nog zoveel werk voor ons blad mag verrichten. De Heere alleen de eer daarvoor.

U zult dezer dagen de acceptgirokaarten, voor betaling van het abonnementsgeld voor de 23e jaargang weer ontvangen in een aparte enveloppe. We hopen dat al onze abonnees zo spoedig mogelijk deze kaarten weer zullen invullen en opsturen naar de Postbank of uw bank. Willen degenen die de vorige jaargang nog niet hebben betaald, die zijn er helaas nog, dit dan tegelijk doen? Het abonnementsgeld is officieel nog steeds f 10,-. De werkelijke kosten bedragen echter meer dan f 30,-. We hebben het abonnementsgeld niet durven verhogen, daar onze lezers ons nog nooit hebben beschaamd door hun overbetalingen en giften. Mogen we daar nu deze keer misschien weer op rekenen? Als iets vrijwillig geschiedt is het veel mooier dan wanneer het verplicht gesteld wordt. Een ieder kan nu geven naar vermogen en naardat de inhoud van ons blad hem of haar waard is. Degene die ons blad als geschenkabonnement ontvangen, krijgen ook de acceptgirokaart toegezonden, zij zijn niet verplicht abonnementsgeld te betalen, maar mogen de kaart echt wel invullen.

We ontvingen in de afgelopen periode f 260,- aan giften, waarvan f 75,- via de kerkeraad van Dordrecht-C. en konden weer 10 nieuwe abonnees inboeken, dat was een goed begin. Voor alles weer hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Weer een nieuwe jaargang.** Bij de aanvang van de nieuwe jaargang willen we onze lezers en onze mede-redactieleden en verder ook allen die aan het regelmatig verschijnen van ons blad medewerken van harte Gods zegen voor het jaar 1988 toewensen. Aan de zegen des Heeren is alles gelegen. Voor ieder persoonlijk en voor allen gemeenschappelijk, op allerlei gebied en wel in hij bijzonder in geestelijk opzicht. De Heere moge ook ons blad en alle arbeid van de stichting Bewaar het Pand willen gebruiken tot bevordering van de handhaving van de oude gereformeerde beginselen.

2. **Ontmoetingsdag.** We willen nu al wijzen op de ontmoetingsdag, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 9 april a.s. in het kerkgebouw van de Christelijke Gereformeerde kerk te Sliedrecht-centrum. Naar we hopen kunnen we in het volgende nummer mededelen welke sprekers er dan D.V. het woord zullen voeren.

3. **School van Dundas en Hamilton.** We ont-

vingen de volgende giften: per bank van AB f 500.-, per giro van MMR f 50.- en van de Chr. Geref. kerk te Middelharnis f 300.-, en ook nog per bank een gift van f 8000.- van het fonds van den Heuvel-Malijers, waarvoor onze hartelijke dank.

De penningmeester van de schoolvereniging schreef me dat vele gemeenten in ons land een dringend verzoek van het bestuur hebben gekregen om de vereniging op een bijzondere wijze, eenmalig, te helpen bij het realiseren van de uitbreiding van het schoolgebouw, die nodig is geworden door het uitbreiden van het aantal leerlingen. Dat is natuurlijk een gelukkig verschijnsel, maar het brengt wel financiële zorgen mee. Velen hebben in de loop der jaren hun medeleven betoond. Sommigen doen het zelfs regelmatig. Ook kerken en diakonieën. We vertrouwen dat de vereniging niet tevergeefs een beroep op onze mensen doet. We kennen persoonlijk de situatie daar enigszins en weten dat men daar financiële offers brengt voor goed christelijk onderwijs en dat het van groot belang is, dat uit ons land wat financiële handreiking komt.

Wanneer er gemeenten zijn die van mijn bemiddeling gebruik willen maken voor het overmaken van gelden naar Canada, dan kunnen zij volstaan met overschrijving op de rekening van de schoolvereniging bij de Rabobank te Meerkerk. Het nummer van de rekening is 34.13.58.053. De rekening staat op naam van de Rehoboth Christ. School Society Dundas-Hamilton, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. De postrekening van de Rabobank is 129785.

B.

N.B. In het artikel van onze administrateur wijst deze op de arbeid die vooral ik voor ons blad zou doen. Dat is alleen mogelijk door de getrouwe medewerking van anderen, van wie u regelmatig meditaties of artikelen in ons blad leest. Er is één medewerker, die achter de schermen werkt en heel veel voor ons blad doet. Dat is onze administrateur. Hij verwerkt alle administratieve en alle financiële gegevens. Zeer correct. Dat kost heel veel tijd. Het is wel eens verdrietig voor hem te moeten constateren dat er elk jaar weer lezers zijn die hun abonnementsgeld pas op het laatste nippertje, na aanmaning, of helemaal niet, ondanks aanmaning, betalen. Zoiets moest toch eigenlijk onder ons niet voorkomen. Misschien zijn zij er zichzelf niet eens van bewust en leven ze in de gedachte dat ze wel betaald hebben. Laat de nieuwe acceptgirokaart voor allen aanleiding zijn om per omgaande te betalen. Daarmee helpt men onze administrateur ten zeerste. Ik hoop dat ik spoedig van hem hoor, dat de gelden binnenstromen. Bij voorbaat van harte dank daarvoor.

B.

Voor u gelezen 16.

(Uit het jaarboekje voor de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland, 1898)

Gods vaderlijke zorg

"Veel zijn de tegenspoeden der rechtvaardigen, maar uit alle die redt hen de Heere", getuigt David in de 33ste psalm.

Dit woord was voor de koninklijke dichter wat de steen te Mispa voor Samuël en 't opgerichte teken te Bethel voor Jacob was. Hij geeft daardoor Gode de eer en roept de navolgende geslachten toe: "God is een toevlucht en sterkte; Hij is krachtiglijk bevonden een hulp in benauwdheid."

Vinden we in de Heilige Schrift tal van Eben-Haëzers en Bethels, als tekenen van Gods Vaderlijke zorg, ter bemoediging van Gods volk, door de Heilige Geest vereeuwigd, alle roepen die ons toe:

"De Heere God bemint een deel van Adams kroost als d' appel van Zijn oog. Hij heeft tot hunne troost in Zijn onfeilbaar Woord deez' redenen geschreven; Zolang Mijn volk aan Mij en mijn verbond blijft kleven, zolang zal alles wat hen treffe of hen druk door Mijn genâ voor hen verand'ren in geluk. Zo spreekt de trouwe God, en Hij houdt

eeuwig woord; - Dat Hij beloften schendt heeft niemand ooit gehoord.

Al voert Hij ook Zijn volk door diepe, steile wegen, toch blijft Hij trouw nabij; Hij laat hen nooit verleggen, is steeds hun toevluchts-oord, hun Redder en hun God, Die z' op Zijn armen draagt, ook in 't droevigst lot. Hij maakt het donkre licht en doet de nev'len klaren; Hij buigt het kromme recht; Hij doet de storm bedaren; Hij geeft den moeden kracht, verhoort het zuchtend hart; Denkt steeds aan Zijn Verbond; verzacht hun ied're smart; Geeft hongerigen brood; wil tot hun hulp verschijnen; Redt doorgaans onverwachts en doet de zorg verdwijnen; droogt tranen, schept de vreugd; weert veel ellenden af, en geeft door Zijn genâ, na lijden juichensstof.

Ook onze tijd is rijk aan Eben Haëzers, geen Bethel ontbreekt op de weg van hem en haar, die de God Jacobs tot zijn hulpe heeft en wiens vertrouwen de Heere is.

Een paar voorbeelden, die we ons uit het familieleven herinneren, dachten we niet te mogen verbergen, maar in wijder kring bekend te maken, in hope dat velen daardoor worden overtuigd hoe welgelukzalig dat volk is, wiens God de Heere is, en opdat Gods volk, waardoor niet vele rijken, niet vele edelen worden aangetroffen, er moed uit scheppen en genade ontvange hun weg op de Heere te wentelen.

"O, kind!" riep een oude, blinde vrouw haar aangenomen dochter toe, "o, kind! mocht ik mij eens weer met een weinig vleesch kunnen verkwikken!" Zij had betere dagen gekend, wat het uitwendige betrof.

Hoewel ze nimmer tot de rijken had behoord, had ze toch door des Heeren goedheid nooit gebrek gekend, was in staat geweest den armen Christelijke handreiking te doen en had daarenboven een arm gebrekkig weesje als hare dochter aangenomen en in de vreeze des Heeren opgevoed.

Moeder en dochter leefden enige jaren na de dood van 't hoofd des gezins wel eenvoudig, maar toch kommerloos voor 't uitwendige voort; zij hadden brood om te eten en klederen om aan te trekken. De weduwe genoot des Heeren goedkeuring en tot hare overgrote blijdschap werd haar levensgenot verhoogd, toen ook dat aangenomen kind op volwassen leeftijd met Manasse mocht leren, dat de Heere God is en zij, verblijd in den Heere, elkander mochten en, bij ogenblikken, konden toeroepen: naar Zijnen wil heeft Hij ons gebaard door het Woord der waarheid, opdat wij zouden zijn als eerstelingen Zijner schepselen."

Beiden waren tot den adelstand der kinderen Gods verheven, wettige erfgenamen van den vollen schat, die God in Christus aan Zijn volk in 't eeuwig testament vermaakt en voor hen in de hemelen bewaart.

Als wettige kinderen Gods konden haar dan ook de beproevingsen niet ontgaan, waarin al Gods volk moet deelen. De tegenspoeden werden vele, de beproevingsen menigvuldig en het juk, aan hare schouders gebonden, steeds zwaarder en zwaarder.

De moeder verliest allengs het licht uit hare oogen en hare bezittingen namen buiten haar toedoen gedurig af, tot op een klein overschot, waarvan ze teerden. En ofschoon zij geen dadelijk broodsgebrek had, toch moest zij menige versnapering derven, die de oude van dagen zo gaarne geniet.

In die omstandigheden uit zij de klacht tot hare pleegdochter: "mocht ik mij eens weer met een stukje vlees kunnen verkwikken!"

Niemand kende de armoede der weduwe anders ware door vrienden en vriendinnen, die haar menige versnapering verschaffen, volgaarne aan hare begeerte voldaan. Maar wars van menschen in dat opzicht, sprak zij noch hare dochter één woord over de achteruitgang harer bezittingen. Zij hadden een toevlucht in den Heere en waren gewoon Hem al hunne wegen en begeerten te vertellen.

Op de uitroep der oude moeder buigt haar pleegkind de knieën, maakt de begeerte der moeder aan de Heere bekend en bidt, pleitende op de kruisverdiensten van Hem, Die gehongerd heeft, opdat Zijn volk verzadigd zal worden: "Och Heere! geef, zo 't in Uw raad kan bestaan, mijn moeder een weinig vleesch!" Ze zegt "amen", gevoelt dat het

waar en zeker zal zijn, en leeft in de hope: de Heere zal het voorzien!

De dag verloopt, maar de verhooring laat zich wachten.

't Is schemeravond en..... komt er nu een welvarende van Gods volk, die haar de begeerte der Zijnen vervult. Toch gebruikt de Heere ook hier een middel.

De kat vangt buiten een..... haas, brengt die binnen en legt hem aan de voeten der blinde moeder.

"Moeder, moeder!" roept het pleegkind, "de God van Elia heeft onze bede verhoord; Hij, die Elia door raven vleesch bezorgde, heeft uw begeerte vervuld: de kat heeft een haas gebracht!"

Nu knielt zij neder, stort met een gebroken hart een dankgebed uit, maakt de haas gereed en beiden eten met tranen van dankbaarheid dat vleesch als uit Gods hand en riepen dikwerf uit, in blijdschap des harten: "De God van Elia is God!"

Een gebod met een belofte 2.

In Efeze 6 : 2 staat: eert Uw vader en Uw moeder (hetwelk het eerste gebod is met een belofte). Dus het vijfde gebod is een gebod met een belofte. Vandaar de titel van ons onderwerp. Nu is het ons bekend, dat in het tweede gebod ook gesproken wordt van een belofte, want we lezen in Exodus 20 : 6: "en doe barmhartigheid aan duizenden dergenen, die mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden".

Deze belofte heeft echter betrekking op alle geboden. Er staat immers in het gebod met nadruk: "en Mijn geboden onderhouden". Dat dit zo met nadruk gezegd wordt in het tweede gebod mag onze aandacht niet ontgaan. Het is ons bekend, dat het in dat gebod gaat over het dienen van de Heere. Hoe Zijn dienst is en waarin het dienen moet blijken. Dit dienen nu heeft betrekking op de gehele wet des Heeren en van dat dienen is men nimmer ontslagen. Altijd moet er zijn het dienen. Nimmer is men uitgediend. En dat dienen moet plaatsvinden naar Gods wil. Godsdienstig leven naar eigen gedachten, naar eigen wil, laat ontzettende gevolgen zien.

De geschiedenis van Israël is daar het bewijs van. Hoe is het Israël vergaan toen het kwam tot de verering van het gouden kalf. Waar kwam Israël met de kalveren dienst en waarin ging het leven op? De kalverendienst ging over in afgoderij. En de afgoderij heeft velen gebracht tot een radicale godloochening en godslastering. Jerobeam ging door zijn godsdienstige instelling en praktijken sporen trekken in het koningshuis en in het volksleven. Onuitwisbaar. Door het gaan in de sporen kwam het volk in ballingschap terecht. Eerst Israël en daarna Juda. Voor ons ter waarschuwing. Vandaar dat er staat: "voor beelddienst zult gij u wachten. Ik ben de Heer", een ijd'rig God. Straf die in drie en vier geslachten". De Heere is een ijverig God, Die de misdaad der vaders bezoekt aan de kinderen aan het derde en aan het vierde lid dergenen die Hem haten. Dat eigenwillige godsdienst, godsdienst naar eigen wil, misdaad wordt genoemd, mag ons niet verwonderen, want wanneer de Heere anders geëerd en vereerd wordt dan Hij in Zijn Woord bevolen heeft, tasten we Hem aan in Zijn hoge majesteit en heiligheid. En dat de Heere de misdaad bezoekt in het geslacht is niet onrechtvaardig. Want de vaders en de moeders weten. Wij weten het goed. En we kunnen er zelfs prat op gaan dat we het goed weten. Maar weten en leven mogen geen tegenstelling zijn. Ouders dienen te denken aan hun plaats en de plaats van hun kinderen. Wat gebeurt er niet, als vader en moeder het niet of niet meer nauw nemen met de dienst van de Heere. Als ze eigen weg, hun eigen godsdienstige weg gaan. Als ze ontrouw worden in de kerkgang. Het met hun jawoorden niet meer zo nauw nemen. Dan werkt dat door en het zet z'n stempel op de kinderen. Voor dat stempel, het indrukken en laten inwerken daarvan staan de ouders verantwoordelijk. Hoe nodig is toch te staan naar Gods vreeze, want in de berijming van

de tien geboden staat terecht: "en schenkt Mijn dienaars het zaligst lot".

Groot en rijk is 's Heeren barmhartigheid. Duizenden ondervinden haar. Zeer ver gaat de Heere met de betoning van Zijn barmhartigheid. Hoe duidelijk laat Israëls geschiedenis het zien. Het liefhebben van de Heere, het onderhouden van Zijn geboden werpt vrucht af, rijke vrucht. Het laat zegen zien en die zegen werkt door. Genade is geen erfgoed. Niemand gaat meer verloren om het zondeleven van de ouders en niemand wordt zalig om de vroomheid van zijn ouders.

Maar wel wordt zegen en vloek merkbaar in verre geslachten. Wat kunnen kinderen, kleinkinderen, ondervinden de gevolgen of de nawerking van het leven van het voorgeslacht. In Zijn goedheid wil de Heere zelfs de vloek veranderen in zegen, wanneer bekeering blijkt. Kinderen van goddeloze koningen kwamen tot het leven met de Heere. Denk aan koning Hizkia. Hij ging niet in het spoor van zijn vader, maar in dat van David.

Hoe triest als het tegendeel wordt bemerkt. De vrome Josafath had een goddeloze zoon en de godvrezende Josia zelfs drie goddeloze zoons. Waar de liefde tot de Heere en Zijn dienst mag zijn, daar trekt zich het spoor van 's Heeren zegen tot in verre nageslachten. Zeker de vrucht van de zonde wijkt niet door de zegen van de Heere. De gezegende blijft sterveling in de volle zin van het woord. De werking van de wind, van de hete sirocco is het beeld van het mensenleven. Geen bevrijding is er van tijdelijk leed, maar waar Gods barmhartigheid werkt is de ervaring en de genieting van 's Heeren goedertierenheid. Hoe wordt het verzekerd onder een levend, maar stervend menselijk geslacht: "de goedertierenheid des Heeren is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen, die Hem vrezen en Zijn gerechtigheid aan kinds-kinderen aan degenen die Zijn Verbond houden en die aan Zijn bevelen denken om die te doen". Psalm 103 : 17-18.

Het is niet te vergeefs de Heere te vrezen en Zijn wacht waar te nemen.

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo 47.

Bewaar het pand

Terecht roept Calvijn, die niet voor Stoïcijn wil doorgaan, het woord van de apostel Paulus in herinnering: O, Timotheus, bewaar het pand u toebetrouwd, een afkeer hebbende van het ongoddelijke ijdel roepen en van de tegenstellingen der valselyk genaamde wetenschap, dewelke sommigen voorgevende, zijn van het geloof afgeweken, 1 Tim. 6 : 20. Van de woorden: het ongoddelijk ijdel roepen geven de kanttekeningen de volgende verklaring: "waardoor de apostel de spitsvondige krakelingen der bedrieglijke leraars verstaat, die door hen met grote heftigheid en roepen zonder stichting werden gevoerd". Calvijn onderkende het gevaar van het binnensluipen van allerlei filosofische woorden in de gezonde en eenvoudige leer des geloofs. Hij was daar huiverig voor. Hij begeerde slechts het pand, d.i. de Waarheid Gods, te bewaren.

Het ging hem om de gezonde leer des geloofs. Daarom had Calvijn ook een afkeer van de Stoïcijnse leer van het noodlot. "Het leerstuk (n.l. van het noodlot) wordt ons ten onrechte en te kwader trouw voor de voeten geworpen". Calvijn wilde geen Stoïcijn wezen. "Wij stellen God als Rechter en Bestuurder van alles, die naar Zijn Wijsheid van alle eeuwigheid besloten heeft, wat Hij doen zou, en nu door Zijn macht uitvoert, wat Hij besloten heeft. En daarom beweren wij, dat door Zijn voorzienigheid (NB, de Stoïcijnen spraken over de oer-kracht in de schepping ook als: de voorzienigheid) niet alleen de hemel en de aarde en de onbezielden schepselen maar óók de raadsel en de wil der mensen zo bestuurd worden, dat ze regelrecht afgaan op het doel dat door Zijn voorzienigheid bestemd is".

Een besluit van eeuwigheid over alles wat zal gaan gebeuren: Dat kenden de Stoïcijnen niet. Evenals: Een God boven en over allen, aan wie het geloof zich kinderlijk en eerbiedig onderwerpt. Alleen een trotse berusting

in de onberekenbare gebeurtenissen van het leven die volgens de ijzeren wet van de natuur geschieden. Een oneindig verschil tussen Calvijn en Stoïcijn. De Schriftgelovige dienaar enerzijds en de trotse "denker" anderzijds. De Stoïcijnse Romeinse keizer Marcus Aurelius (121-180) moet dat ook wel gevoeld hebben. Op buitengewoon felle wijze heeft hij de christenen in Zijn rijk laten vervolgen. Want wat gemeenschap heeft de duisternis met het licht?

De geblinddoekte Fortuna

Wij stellen Gods als Rechter en Bestuurder van alles, aldus Calvijn. Hij kan zich wel indenken dat deze stelling tegenspraak oproept. "Wat nu?, zo zal men zeggen, gebeurt er dan niets toevalligs of zomaar?" Hij beroept zich dan weer op de oude kerkvaders (de belangrijkste Schriftuitleggers van de vroeg-christelijke Kerk). Allereerst verwijst hij naar een gezegde van Basilius de Grote. Deze invloedrijke theoloog leefde in de 4e eeuw na Christus in Cappadocië, een landstreek in Centraal Klein-Azië (Turkije). Hij heeft eens gezegd: "dat 'fortuin' en 'toeval' heidense woorden zijn en dat de harten der vromen zich door de betekenis daarvan niet in beslag moeten laten nemen". Een christenmens kan beter weten. Als alle voorspoed en zegen van God is, en ramp en tegenspoed Zijn vloek, dan blijft er verder in de menselijke zaken voor fortuin of toeval geen plaats over. In de tweede plaats citeert hij Augustinus. Deze Noord-afrikaanse kerkvader, bisschop van het kust-stadje Hippo Regius (395-430), heeft eens zijn spijt betuigd dat hij in sommigen van zijn boeken nogal eens het woord "fortuin" gebruikt heeft. (Met het Latijnse woordje "fortuna" bedoelden de Romeinen aanvankelijk de godin van het toeval en het geluk. Oorspronkelijk werd zij in Italië waarschijnlijk vereerd als vruchtbaarheidsgodin. Men geloofde dat zij beschikte over het lot der mensen. Zij was een onberekenbare godin, afgebeeld met een blinddoek of een roer. Soms met een hoorn van overvloed). Vervolgens werd het woordje "fortuna" ook in de algemene betekenis van het lot of toeval, voor- of tegenspoed, gebruikt. Het is duidelijk dat Augustinus niet geloofde in het bestaan van zo'n geluk of ongeluk brengende godin "Fortuna". Hij gebruikte het woordje eenvoudigweg als "toeval" (zoals het ook in de Statenvertaling wel voorkomt). Wij horen het ook in onze tijd nogal eens zeggen: Het toeval wilde, enz.

(Men wilde daarmee duidelijk maken, dat men daarop niet gerekend heeft). Toch spijt het Augustinus dat hij het woordje gebruikt heeft. Het was zijn ervaring dat de mensen, als zij over "toeval" spreken, zo weinig of geheel niet van Gods voorzienigheid denken, hoewel deze toch ook over "het toeval" gaat. Volgens Augustinus en Calvijn gebeurt er niets op goed geluk of per ongeluk!

Als wij het woordje toeval of fortuin (geluk) gebruiken, roept dat zo gauw de gedachte op "dat God werkeloos op een rustige plaats zit toe te zien" en intussen alles maar aan de fortuin of het toeval overlaat. En dat is in strijd met Zijn Woord en met de eer van Zijn Naam: De Laus Deo.

Institutie 1, XVI, 8.
Ds. L.W. van der Meij.

Een bijbelse handreiking

1.

Hoe het pedagogisch leef- en werkklimaat op een reformatische school (voor voortgezet onderwijs) moet zijn.

1. Opvoeden een gunst van de Heere, maar een onmogelijke opdracht.

Het is een gunst van de Heere dat er reformatische scholen mogen zijn. Als wij deze zegen inleven, voelen we ons klein en nietig worden. Wie is immers bekwaam om onderwijs te geven dat de toets van de Goddelijke kritiek kan doorstaan? Niemand immers! Als wij schrijven over het pedagogisch leef- en werkklimaat op school, moeten wij bedenken dat een reformatische school stichten en uitbouwen alleen te danken is aan de trouw van Hem die in de lijn der geslachten wil werken.

Dit betekent niet dat wij (ouders en onder-

wijzend personeel) niet verantwoordelijk zijn voor de sfeer en de leer op een reformatische school. Hoe meer wij dit beseffen des te meer zullen wij samen, met en voor elkaar, het aangezicht des HEEREN zoeken of Hij onze zwakke pogingen om op te voeden in de leer der zaligheid wil zegenen. Dit brengt met zich mee dat wij (ouders en docenten, maar ook niet-onderwijzend personeel) eerlijk en open met elkaar omgaan.

2. Openheid van de school naar de ouders

Er moet openheid zijn. Niet op alle punten natuurlijk. Een gezin heeft een bepaalde intimiteit, die niet doorbroken mag worden. Dit geldt in zekere mate ook zelfs van de school. De hoofdzaken dienen echter wederzijds bespreekbaar te zijn. Wij moeten ons kunnen verantwoorden, waarom wij een leerling of een klas zó aanpakken. Daarbij moeten wij leren, dat wij in eerste instantie uit moeten gaan van de "goede" bedoeling van ouders of docenten. De bedoeling kan echter in het geheel van de opvoeding toch eenzijdig of zelfs kortzichtig zijn. Als wij menen dat dit zo is, dan moeten wij vanuit Gods Woord elkaar in liefde hierop wijzen. Dat openheid en verantwoording afleggen een bijbelse zaak is, blijkt o.a. uit Handelingen 26 : 2 waar Paulus zich voor Agrippa verantwoordt. Petrus spreekt zelfs over de bereidheid "tot verantwoording aan een ieder, die u rekenschap afleest van de hoop, die in u is" (zie 1 Petrus 3 : 15). Dat bij ons de bereidheid om ons te verantwoorden aanwezig moet zijn, blijkt vooral als wij het boek Handelingen openslaan (zie Hand. 19 : 33; 22 : 1; 25 : 16; 26 : 24). Kortom: de openheid van de school naar de ouders is een geboden zaak. Ze kan alleen vruchtbaar zijn als ze gebaseerd is op dezelfde reformatische grondslag. De school mag echter nooit geannexeerd worden door de ouders, ze heeft een eigen verantwoordelijkheid en pedagogische taak.

3. Hoe moeten wij met onze leerlingen omgaan?

Als wij de volstrekte afhankelijkheid van Gods genade en barmhartigheid beseffen, dan bedenken we tevens dat een reformatische school geen vanzelfsprekend bezit is. Dan wordt ons leven getypeerd door de ootmoedige luisterhouding: "Spreek, Heere, want uw knecht hoort". Tot deze luisterhouding moeten we elkaar steeds oproepen. Daarom beginnen we de week ook met een weekopening voor alle leerlingen. We moeten het immers allen hebben van Gods Woord! Eerbied voor Gods Woord is uitermate belangrijk. Daarom leggen wij als docenten grote nadruk op het meenemen van een eigen Bijbel. U moet dit niet overdreven vinden. Luther zei dat hij het liefst zijn eigen Bijbel bij zich had, omdat hij op de bladzijde nauwkeurig teksten wist te vinden! We zijn, als het goed is, dankbaar dat wij met elkaar rondom Gods Woord mogen beginnen. Die dankbaarheid komt op uit Gods Woord en keert er ook weer naar terug. Dit zal, als er recht om gesmeekt is, ook in de weeksluiting bemerkt worden. Vanuit onszelf is deze dankbaarheid er nooit. Later we daarom bidden of wij ook op de juiste wijze en met de juiste bedoeling Hem mogen danken.

Met leerlingen omgaan is een mooie, maar ook moeilijke opdracht. Onze onbekwaamheid moet ons uitdrijven naar de Heere. Hij heeft recht op onze inzet en liefde.

Willen we leerlingen opvoeden, dan dienen we hun situatie te kennen. We moeten hun leefwereld doorgronden. Dan kunnen we ze écht helpen. In de Bijbel komt het steeds weer voor dat de HEERE rekening houdt met de zwakheid van de mensen. Hij spreekt ze aan in hun situatie. Hij geeft goddelijke lessen. Hierbij valt het op dat Hij er op let wat de mensen kunnen bevatten. De HEERE gaat op onderscheiden wijze met Zijn volk om. Het volk Israël kreeg veel aanschouwelijk onderwijs (denk maar aan de tabernakel, offerdienst, priesters, koperen slang, enz.). In het Nieuwe Testament is dit ook niet geheel verdwenen. De sacramenten onderstrepen wat het Woord Gods laat horen.

De Heere houdt zelfs rekening met de individuele verschillen van Zijn kinderen. Elia wordt in zijn moedeloosheid door Hem opgericht. De impulsieve Petrus wordt indrin-

gend vermaand. De zwaarmoedige Thomas wordt gewezen op de wonden van Jezus, opdat hij daar al zijn troost in zou zoeken en vinden. In het boek Spreuken worden vooral levenslessen voor de jeugd beschreven. "Dwaasheid is (namelijk) in het hart van de jongen gebonden; de roede der tucht zal ze verre van hem wegdoen" (Spreuken 22 : 15). Wij dienen dus de dwaasheid, die vooral in de jeugdtijd voorkomt, in te perken en te beugelen. Vermaningen en terechtwijzingen moeten de jongeren aansporen tot een godzalig leven. Het doel van de straffen moet dan ook zijn dat jongeren hun leven beteren en dat de andere leerlingen afschrikt worden om het kwade te doen. Straffen is geen eenvoudige zaak. Wie straft, moet namelijk tegelijkertijd lief hebben. Wie straft, houdt een leerling vast en hoopt van harte op een betere levensstijl, die van binnen uit gezocht wordt!

Goedkeuringen en pluimpjes mogen ook niet ontbreken. Deze goedkeuringen moeten niet alleen slaan op leerprestaties, maar ook op het gedrag van leerlingen. Leerlingen moeten van harte iets laten of doen. We mogen niet alleen letten op de uiterlijke vorm, hoewel deze niet onbelangrijk is.

Als docenten moeten we leren leerlingen niet alleen vanuit ons eigen vak te bezien, maar vooral ook te letten op de totaliteit van hun persoonlijkheid. Wanneer er scheefgroei geconstateerd wordt, mogen we niet moedeeloos worden. Wanneer er een goede ontwikkeling zichtbaar wordt, mogen we niet denken dat we "er zijn". Pessimisme en optimisme zijn op zich geen "bijbelse" begrippen. In het pessimisme en het optimisme zoeken we het namelijk nog teveel in de mens zelf! We moeten leren het van de HEERE te verwachten. Wanneer er reden is voor bezorgdheid roepen wij des te meer Hem aan. Wanneer er reden is tot blijdschap danken wij Hem uit Wien dit alles voortkomt. Als er aanleiding is tot vrees, dan moeten we vooral goed leren zien, dat de Heere daar rekening mee heeft gehouden. Denk hierbij ook aan de tekst: "Werp al uw bekommernissen op Hem, want Hij zorgt voor u". Hij belooft het niet voor niets: "Ik zal uw God zijn en de God van uw zaad". De God der vaders denkt aan Zijn verbond. Het verbond rust immers in Gods trouw. Hij laat niet af om in de lijn der geslachten mensen op te zoeken. "Het zaad zal Hem dienen", ondanks de grote afval. Het Verbond van God dient ons fundament te zijn bij de opvoeding.

Als wij willen leren goed met leerlingen om te gaan, dan moeten we zien dat heel ons leven door de liefde beheerst moet worden. De kwaliteit van ons bestaan wordt bepaald door het bezit van de liefde. De liefde is fundamenteel; zij spreekt niet van een bepaalde verhouding, maar draagt elke verhouding; geeft de richting van het leven aan, omdat zij zich richt op Gods Wet en Evangelie. De liefde uit zich in de Bijbel in opkomen voor de ander, zich om hem bekommeren. Liefde geven betekent dan ook beschikbaar zijn voor de ander. Zo ging het in het leven van Jezus. De mensen konden en mochten op Hem rekenen. Een trek van Jezus' liefde is Zijn trouw. Zo moeten ook wij beschikbaar zijn voor leerlingen. Hoe moet dit als wij zelf moe zijn of terneergeslagen? Het is onmogelijk bij de mensen, maar wel mogelijk bij God! Liefde kost zelfverloochening. Liefde geeft niet alleen, maar vergeeft ook. Dit bleek in het leven van de Heere Jezus. Mocht Hij ons dit ook enigszins leren. Liefde is het allesbeslissende in het leven. Zelfs het geloof werkt door de liefde!

Wie lief heeft, leert ook luisteren naar de ander. Het voornaamste is, of wij naar de Heere hebben leren luisteren, want dan zullen wij ook naar leerlingen vanuit Gods Woord kunnen luisteren. Dan kunnen we hen met Gods hulp ook luisteren leren.

Opm.: Hier wordt gesproken over de reine, zuivere liefde (zie 1 Korinthe 13) niemand kan hieraan beantwoorden. Toch dienen wij er met Gods kracht uit te leren leven.

Elburg, Drs. G.J. Capellen.

Reformatorisch Middelbaar Onderwijs

Reeds enige jaren bezoeken leerlingen uit

het gehele land de Reformatorische Trigland-school voor MEAO, de à Brakelschool voor MTO en de Sara Neviusschool voor MDGO in Amersfoort.

Het is op dit moment wellicht nuttig weer eens op deze mogelijkheden voor onze jongens en meisjes te wijzen, temeer daar er zich ontwikkelingen voordoen, die wij met enige zorg tegemoet zien.

Zoals u uit publicaties in het Reformatorisch Dagblad hebt kunnen lezen, staat een nieuwe wetgeving voor het middelbaar beroepsonderwijs op stapel, de zogenaamde S.V.M.-operatie.

Deze nieuwe wet, waarvan het concept gepubliceerd is, schrijft voor dat elke MBO-school in 1990 minimaal 600 leerlingen moet hebben. Hoewel onze MBO-scholen nog niet volgroeid zijn, laat het zich aanzien dat we per school niet zo gemakkelijk deze aantallen zullen halen. We willen deze ontwikkelingen dan ook graag onder uw aandacht brengen.

Veel jongelui — en ouders met hen — staan immers weer voor de keuze van een beroepsopleiding. Sommigen vragen zich wellicht af of een reformatorische grondslag voor deze vormen van onderwijs en voor deze leerlingen nog wel nodig is. Op beide vragen zeggen wij uitdrukkelijk "ja". De leeftijd van 16 tot 20 jaar is van heel groot belang in de ontwikkeling van een mens naar de volwassenheid. Deze periode kan, naar de mens gesproken, beslissend zijn voor de koers van het leven van onze kinderen. Een grote invloed hebben dan degenen, die onze kinderen lesgeven. Maar laten we ook niet onderschatten de invloed, die medeleerlingen in deze jaren uitoefenen. Het MBO is meestal eindonderwijs. Dat wil zeggen, dat de meeste leerlingen na de MTS, MEAO of MDGO een werkkring zoeken (en gelukkig meestal ook vinden). Zou het dan niet van uitnemend belang zijn als ook in deze periode op de meest wezenlijke belangen van onze kinderen wordt gewezen? Juist in de kennisgeving met de moderne techniek, met de economische "wetten", of de gezondheidszorg, waarin voor het bestaan van God en voor het gezag van Zijn Woord geen plaats lijkt te zijn. Juist in de voorbereiding op een werkkring. Ook in het omgaan met de wereld van techniek, economie en gezondheidszorg is onze jeugd wel in die wereld, maar ze behoort niet van die wereld te zijn.

Weet u dat op de MTS een vol jaar als praktijkjaar is ingericht, en dat ook de MEAO en MGDO (langdurige) stageperiodes kennen? Wat een geweldige gelegenheid om deze kennismaking met de werkomstandigheden in de moderne samenleving vanuit de school te kunnen begeleiden. Niet alleen ten aanzien van het vakgebied. Maar ook voor wat betreft de vraag of en hoe onze jongens en meisjes in die omgeving kunnen functioneren. Zo kan de school mede richting geven bij de keuze van de latere werkkring.

Onze samenleving wordt in een snel tempo ingewikkelder. Daarom is het goed dat leerlingen, die de gaven daarvoor hebben, een vervolopleiding kiezen. Uit recente gegevens van het Gewestelijk Arbeidsbureau blijkt, dat jongeren met een goede MBO-opleiding veel beter blijvend een plaats in het arbeidsproces vinden, dan wanneer zij alleen een MAVO- of LBO-diploma hebben. Veel ouders aarzelen wellicht vanwege de kosten en de moeite, die het volgen van reformatorisch middelbaar beroepsonderwijs met zich brengt. En het kan inderdaad zijn, dat het dagelijks reizen naar Amersfoort of het verblijf in een kosthuis bezwaarlijk is. Maar laat deze overwegingen niet te snel de doorslag geven. Het gaat om de vorming van uw kind.

Omdat de leerlingen soms lang moeten reizen, streeft het bestuur naar schooltijden van circa 9 tot 3 uur. Daardoor kan tevens gebruik worden gemaakt van de speciale vervoersfaciliteiten.

Elders in dit blad is aangegeven hoe aanmelding voor MTS, MEAO en MDGO kan plaatsvinden. Bij het genoemde telefoonnummer kan ook informatie worden verkregen over de mogelijkheden van kosthuizen of over de rijksregeling voor tegemoetkoming in reisen studiekosten.

Ik hoop, dat de ouders hun beslissing als voor Gods aangezicht mogen nemen.

Ds. L. Blok, voorzitter.

Voor de jeugd

Nehemia 45

"Maar het geroep des volks en hunner vrouwen was groot tegen hunne broederen, de Joden.

Want er waren er die zeiden: Onze zonen en onze dochteren, wij zijn velen; daarom hebben wij koren opgenomen, dat wij eten en leven. Ook waren er die zeiden: Wij verpanden onze akkers en onze wijngaarden en onze huizen, opdat wij in dezen honger koren mogen opnemen.

Desgelijks waren er die zeiden: Wij hebben geld ontleent tot des konings op onze akkers en op onze wijngaarden.

Nu is toch het vlees, als het vlees onzer broederen, onze kinderen zijn als hunne kinderen; en ziet wij onderwerpen onze zonen en onze dochteren tot dienst-knechten, ja er zijn enige van onze dochteren onderworpen, dat zij in de macht van onze handen niet zijn; en anderen hebben onze akkers en onze wijngaarden".

Neh. 5 : 1-5.

Beste jongelui!

We hebben de laatste keer stil gestaan bij het eerste vers. We hebben ze nu alle vijf maar afgeschreven. Jullie moeten ze maar goed lezen. Dan krijg je een indruk hoe het rondom en op de muur gesteld was. De minderheden werden onderdrukt door diegenen die beter gesitueerd

Je zou zo zeggen: Daar is niets nieuws onder de zon. Want iemand die geld heeft, heeft niet zelden ook macht. De minder gestelden verkeren altijd min of meer in een afhankelijkheidspositie van degenen, die er beter aan toe zijn. Dat zo iets in de wereld gezien wordt, is begrijpelijk. De wereld denkt alleen maar aan zichzelf. Doch als zo iets onder "broederen" voorkomt is het niet best. Dan staat het met de liefde tot elkander niet goed. Zo hebben we dat de vorige keer al laten horen en er bij gezegd dat jullie daar maar eens over denken moesten. Ik weet natuurlijk niet of dat gebeurd is. Het zou jammer zijn als je het niet hebt gedaan. Want dan doet het geschreven woord niets in je leven. Helaas moet dat wel menigmaal worden geconstateerd. Men leest het dan nog wel. Men vindt het meer of minder aardig geschreven. Doch niet zodra heeft men het gelezen, of men gaat weer over tot de orde van de dag. De vraag blijft dan niet hangen hoe het bij mij persoonlijk gesteld is in mijn verhouding tot de naaste. Want

houding tot de naaste is van grote betekenis ook in mijn verhouding tegenover God. Dat wil met andere woorden zeggen: Als de verhouding tegenover mijn naaste niet in orde is, is de verhouding tegenover God ook niet in orde. Dat moeten we elkaar wel eerlijk vertellen. Want er zijn mensen die denken dat het tussen God en hun ziel in orde is, terwijl men in onmin met zijn naaste leeft. Dat is gewoon zelfbedrog. Want Gods Woord leert dat ik mijn naaste lief moet hebben, gelijk mijzelf. En dan niet alleen die goede vriend of buurman, maar zelfs ook die minder goede, om niet te zeggen: slechte. De Heere zegt zelfs dat je je vijanden lief moet hebben. Dat is niet zo eenvoudig, dacht ik. Als ik dat op moet brengen, zal er wel niet veel van terecht komen. Doch door genade kan het. Want dan komt het beeld van Christus in de mens toch tot openbaring. Die heeft zelfs voor degenen die Hem kruisten, gebeden, zeggende: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En als er niets van het beeld van Christus in mijn leven te zien is, dan ben ik gewis geen christen. Want ze worden in de wedergeboorte den beelde des Zoons gelijkvormig gemaakt. Zij gaan dus het beeld van Christus vertonen. En komt dat nu in ons leven tot openbaring? Dat wilde ik toch nog wel even onder de aandacht brengen.

Als je de verzen leest dan zijn er drie soorten

mensen, die ontevreden zijn. Tot driemaal staat er: Want er waren er die zeiden; Ook waren er die zeiden; Desgelijks waren er die zeiden. Drie groepen dus, die allemaal wat te zeggen hadden. Het waren niet drie eenlingen, maar groepen. Tegenwoordig hebben we allemaal bonden. Men verenigt zich en trekt gezamenlijk op. Alleen begin je niet veel. Doch massaal is er nog wel wat te bereiken.

Bonden had men in de dagen van Nehemia nog niet. Maar de beginselen er van kun je hier wel zien. Dat leert dat de mensen van toen weinig anders waren dan de mensen van nu. En omgekeerd is dat ook zo. De mensen van nu zijn in de grond der zaak gelijk aan de mensen van toen. Ieder is een liefhebber van zichzelf. Dat zit er wel in.

Nu wil ik hiermee niet zeggen dat een mens niet voor zijn rechten op mag komen. Het is waar: Tegenover God zijn we allemaal rechtloze schepselen. Maar in menselijke verhoudingen, kan en mag men voor zijn rechten opkomen. Onder de kinderen Israëls was niet alleen de grondwet van het koninkrijk Gods bekend. Dat is een eeuwigdurende wet. De wet van de tien geboden. Doch daarnaast waren er ook burgerlijke wetten. En dan mocht men maar niet doen wat men wilde. Die werkte had recht op loon. De arbeider is zijn loon waardig. En degene die met meer goederen is bedeeld, verkeert daardoor niet in een staat van zonde, mits hij met hetgeen God hem toevertrouwd heeft, de Heere en ook de naaste zoekt te dienen. Dat aan dat dienen van de Heere nog al het een en ander ontbreekt, behoeft ik thans niet nader aan te tonen. Ieder kan dat weten en zien.

De eerste groep die in opstand kwam waren mensen met grote gezinnen. Zij hadden veel zonen en dochteren. En die moesten allemaal eten. Daarom namen zij koren op. Ik geloof dat je het zo moet verstaan, om het heel eenvoudig te zeggen, dat men ging kopen op de pof. Men kocht wel, doch had geen geld om het te betalen. En de honger was er elke dag weer. Men kwam door zo te moeten handelen, natuurlijk op de duur diep in de schuld te zitten. Armoede is geen schande, pleegde men vroeger wel eens te zeggen, doch het is wel lastig.

Proletarisch kopen deed men toen nog niet. Misschien zegt iemand, wat heeft dat er nu weer mee te maken? Nu, zo doet men het tegenwoordig. Men gaat een supermarkt in en koopt alles wat los en vast is, en zonder te betalen gaat men de winkel weer uit. En pas op dat je er niets van zegt, want dan kun je op de vuist. Dat zijn natuurlijk geweldige misstanden, die tegenwoordig aan de orde van de dag zijn. Ik hoop niet dat een van mijn lezers zich hier aangesproken voelt. Want dan is het met hem/haar natuurlijk goed mis.

De tweede groep die in opstand kwam waren meer de kleine zelfstandigen. Zij hadden akkers, wijngaarden en huizen. Daar hebben zij hard voor moeten werken nadat zij uit de ballingschap waren wedergekeerd. En dat zagen zij nu als 't ware verdwijnen. Zij moesten hun bezittingen verpanden, aan een ander geven om zelf aan het eten te kunnen blijven. Voorwaar, een zaak die niet meevalt. Je moet je altijd maar proberen te verplaatsen in de huid van een ander. Dan kun je zijn situatie het beste begrijpen.

De derde groep zat met de belasting. Die moest ook betaald worden. De belasting is een harde zaak. Die kent geen pardon. De koning moest zijn "cijns" hebben. En om dat te kunnen geven moesten zij geld gaan lenen op hun akkers en hun wijngaarden. Zij moesten, zo zouden wij het tegenwoordig zeggen "hypotheek" nemen op hun goed. Dat kost natuurlijk ook geld. Want dan moet je rente betalen en dat verzwaarde de lasten nog meer.

Het vijfde vers kan wel op alle drie de groepen betrokken worden. Zij zaten wat dat betreft, hoe verscheiden zij onderling ook waren, gemeenschappelijk in de ellende, terwijl ze toch allemaal tot hetzelfde volk behoren. Want de rijken waren net als de armen en hun kinderen waren net als hun kinderen. Maar de rijken legden beslag op de goederen van hun minder bedeelde broe-

ders, en dat niet alleen, maar ook op hun zonen en dochteren. Die werden in verschillende gevallen gewoon "genaast". Men nam ze als slaven en slavinnen in dienst, terwijl de ouders er niets meer over te zeggen hadden. De toestand was echt wel ten hemel schreiend. Het waren gewoon sociale misstanden.

Nu leven wij in een land waar zulke toestanden in zulke mate niet meer voorkomen. Ik zeg: Niet meer. Vanuit mijn kinderjaren weet ik er nog wel van, dat de sociale verzorging niet zo optimaal was als in deze tijd. Daar zijn heel wat mistoestanden opgeruimd. Doch er zijn er nog meer bijgekomen..... De strijd op het vlak van het sociale leven is er en zal er wel blijven.

Nu is één ding opvallend in het verhaal, zo als Nehemia het ons vertelt: Hun geroep was groot tegen hunne broederen. Dat wil zeggen: Men ging met zijn nood niet naar de plaats waar men er mee wezen moest. Men klaagde zijn nood aan elkander, zonder dat men er mee voor de Heere kwam. En hoe begrijpelijk ook, het ware toch beter geweest wanneer men zijn nood hoger op had zoeken kwijt te raken. De kwaal waar men toen aan leed, is al heel oud. Dat begrijpen jullie nu wel. Want ik geloof dat we allemaal aan deze kwaal lijden, namelijk dat we meer het vlees tot onze arm stellen dan dat we al onze hulp en al onze kracht alleen van de Heere verwachten. De uitdrukking "vlees tot je arm stellen" zullen jullie hopelijk wel kennen. Want het betekent heel eenvoudig op het vlees vertrouwen, dat als een sterke arm gezien wordt. Een vleselijk arm. Daar is geen heil van te verwachten. Dat een ieder er zich dan voor zal zoeken te wachten, om het van mensen te verwachten, doch dat we het van de Heere zullen mogen leren verwachten. Wie dat doen, zijn als de berg Sion die niet wankelt. Ik geloof, dat het in de praktijk spaarzaamelijk gevonden wordt. Doch mogelijk maken jullie een uitzondering. Ik hoop het. Dit kan ik wel zeggen dat zo iets niet uit het "vlees" voortkomt, doch dat het vrucht is van Gods Geest, Die alles in allen werkt, in de voorwerpen van Gods liefde, naar Zijn welbehagen.

Ik neem nu weer afscheid van jullie. Ik wens jullie allen een gezegend nieuwjaar toe. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Wie is Jezus van Nazareth?

5.

Op blz. 133 eindigt het hoofdstuk, getiteld: *Het karakter van het nieuwtestamentische Schriftwoord*. Hierna volgen hoofdstukken over de vier evangeliën, te beginnen met *Het evangelie van Mattheüs*. Ds. Harinck wil vooral laten zien wat Mattheüs ons aangaande Jezus van Nazareth meedeelt. Op blz. 138 zegt hij in de paragraaf *Karakter en doel*: "Het evangelie van Mattheüs is geschreven om aan te tonen hoe in Jezus van Nazareth alles wat de profeten aangaande de Messias gezegd hebben, vervuld is. Niet het historisch relaas van Jezus' woorden en werken bepaalt het karakter van de beschrijving, maar de tekening van Jezus van Nazareth als de Christus. Het is een getuigenis, een prediking en geen biografie.

Hierna volgt een paragraaf over *De indeling*. "De grootsheid van dit geschrift van Mattheüs blijkt uit de wijze waarop het is samengesteld. Het is maar niet een verzameling van fragmentarische gezegden en bepaalde gebeurtenissen, maar het is zeer bewust samengesteld om aan te tonen dat Jezus als Messias de roeping vervulde waartoe Hij in de wereld gekomen was." Aldus de schrijver op blz. 138. Hij komt tot de volgende indeling:

- Sektie 1. De vervulling van de messiaanse profetieën, Matth. 1 : 1-4 : 11.
- „ 2. De aankondiging van de messiaanse principes, Matth. 2 : 12-7 : 29.
- „ 3. De openbaring van de macht van de Messias, Matth. 8 : 1-11 : 1.
- „ 4. Het programma van de Messias uitgelegd, Matth. 11 : 2-13 : 53.
- „ 5. Het doel van de Messias verklaard, Matth. 13 : 54-19 : 2.
- „ 6. Het conflict van de Messias voorge-

steld, Matth. 19 : 3-26 : 2 en

„ 7. Het lijden van de Messias vervuld, Matth. 26 : 3-28-10 en dan

De Epiloog, Matth. 28 : 11-20.

Aan het slot zegt ds. Harinck: "Tegenover deze Jezus van Nazareth, Die de Christus en de Zoon van God is, moet de mens zijn standpunt bepalen en weten dat Hij eens zitten zal op de troon Zijner heerlijkheid en dat alle volken voor Hem vergaderd zullen worden. Hij zal de Rechter zijn, die tot de goddelozen en ongehoorzamen zeggen zal: "Gaaf weg van Mij, gij vervloekten in het eeuwige vuur, hetwelk de duivel en zijn engelen bereid is", Matth. 25 : 41.

Maar ook de Rechter, die tot alle rechtvaardigen en waar gelovigen zalspreken: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders! Beërft dat Koninkrijk, hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld". Matth. 25 : 34".

Dan volgt het hoofdstuk: *Het evangelie van Markus*. De schrijver zegt op blz. 147 o.a.: "Het evangelie van Markus getuigt er van, dat de gegevens afkomstig zijn van een persoon, die er bij geweest is. Petrus heeft Markus de feiten verteld. Het is een verslag van een ooggetuige en van een apostel, die de ware ootmoed heeft geleerd." (. . . .) "We mogen werkelijk op goede gronden zeggen: In het evangelie van Markus horen we Petrus spreken."

Ds. Harinck schrijft dan over het doel van dit evangelie, de indeling, de Zoon des Mensen en het Messiasgeheim. Hij besluit dit hoofdstuk op blz. 164 als volgt:

"Markus toont in zijn beschrijving, dat Jezus' leven Zich toespitste op Zijn lijden, sterven en opstanding. Jezus wist dit alles vooraf. De discipelen hebben dit pas achteraf verstaan. Het leven van Jezus van Nazareth wil vanuit het lijden en sterven en de daarop gevolgde opstanding verstaan worden. Het is pas achteraf goed verstaan. Nu de apostelen er op terugzien, nu verstaan zij Jezus' werken en spreken pas goed. Markus schrijft, op dit leven terugziende over "het begin des evangelies van Jezus Christus, de Zoon van God", Mark. 1 : 1".

Het evangelie van Lukas. Zo luidt het volgende hoofdstuk. Ds. Harinck zegt o.a.: "De derde evangeliebeschrijving wordt toegeschreven aan Lukas. De schrijver noemt zijn naam niet, maar uit het geschrift zelf en vooral vanuit de overlevering weten we dat dit Lukas is geweest." Zie blz. 165. En verder op blz. 166 o.a.: "Lukas heeft gelegenheid te over gehad om navraag te doen over Jezus' prediking en wonderwerken bij nog levende oor- en ooggetuigen. Lukas is zelf geen aanschouwer en hoorder van de wonderen en prediking van Jezus geweest, maar zegt wel daarvan door oor- en ooggetuigen gehoord te hebben (Lukas 1 : 2)."

Vervolgens schrijft ds. Harinck over de inleidingswoorden, tijd en plaats, doel en de indeling. Hij eindigt dit hoofdstuk als volgt: "De slotwoorden van zijn beschrijving verbinden de historische werkelijkheid van de levende Jezus met de boodschap, die de apostelen de wereld bekend moeten maken. Jezus' dragen van de toorn Gods over de zonde, Zijn voldoening op het kruis en Zijn overwinning over de dood en het graf worden de basis voor de prediking van bekering en vergeving van zonden onder alle volken. De beschrijving van Lukas eindigt met de ten hemel varende Jezus, Die door middel van de opdracht tot prediken is en blijft de Zoon des mensen, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was. Jezus heeft opdracht gegeven om de boodschap van Zijn opzoekende genade de wereld in te dragen. In het boek Handelingen toont Lukas hoe die boodschap de wereld ingedragen is en door Gods kracht is voortgegaan, onverhindert! (Hand. 28 : 31)."

Boekbespreking

Buiten en binnen, door J. Koppejan.

Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden.

Dit boekje bevat gedichten van dichters uit vroeger en later tijd, voorzien van een kort commentaar van Koppejan. Op deze wijze zijn de gedichten tevoren verschenen in De Saambinder en in Dovencontact. Blijkens de Verantwoording heeft de uitge-

ver aan Koppejan toestemming gevraagd om een aantal van de gedichten uit te geven. "Het korte commentaar" — aldus de schrijver — "wil geenszins tussen de lezer en de dichter gaan staan. Integendeel: de bedoeling ervan is wat in het titelgedicht *Buiten en binnen* te lezen staat, n.l. de lezer helpen bij het "binnentreden" van het "huis" van de dichter, hem wijzen op bepaalde dingen die men anders misschien over het hoofd zou zien. De keuze der gedichten is willekeurig, met dien verstande, dat ik wel gekozen heb voor gedichten waarin de werken Gods, hetzij in natuur of in genade met eerbied worden vermeld. De gedichten zijn in chronologische volgorde gerangschikt, overeenkomstig het geboortjaar van de verschillende auteurs." De gedichten zijn van Joost van den Vondel, Willem Sluiter, Guido Gezelle, Willem de Mérode en anderen.

Koppejan kreeg veel waardering van de kant van lezers en lezeressen die gevoel en liefde voor echte literatuur bezaten. Zo schrijft hij zelf in zijn *Verantwoording*. Een betere aanbeveling is niet mogelijk. Het boekje telt ruim 60 blz. en kost f 12,50. B.

WOORD GIRO
DAAD 3020900
HELP AFRIKA VOOR HET TE LAAT IS!

TE KOOP

Cassettes à f. 8.- + porto, met kerkdiensten: Chr. Ger. Herv. (Ger.), Ger. Gem., Oud Ger. U kunt zelf de gewenste predikant(en) opgeven. **Een zestal is portvrij.** Tevens opruiming van een serie geluidsbanden met daarop 8 diensten (sn. 4,75) met veel Chr. Ger. en Herv. (Ger.) pred. en nagenoeg alle pred. der Ger. Gem. en Oud Ger. Gem. Ook series bijbellezingen en catechismuspreken. f. 20.- per band.

Inl.: telefoon 01134 - 2455.

Wel eens op **TEXEL** geweest? Beslist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en... rust. U kunt op **'DE VERRASSING'** gebruik maken van volledig pension voor groot en klein. Prijs v.a. f. 285,- p.w. Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan. Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen. Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan. Tel. 02223-661 of 391.

BIJBEL VOOR EVANGELISATIE

Speciaal voor evangelisatiedoel-einden heeft de GBS een goedkopere Bijbel beschikbaar.

BIJBEL, in de Statenvertaling, met verklarende woordenlijst, handzaam formaat, 10,5x16 cm., stevige kaft met zilveropdruk, 1362 pagina's.

f 12,50

Voor gratis verspreiding of extra korting kan een beroep op ons "verspreidingsfonds" worden gedaan.

Bestellingen (in portvrije enveloppe) uitsluitend bij:

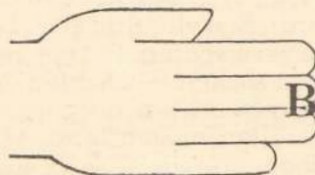
GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

HAND - REIKING

STUDIEMATERIAAL t.b.v. Jeugdverenigingen.

Samengesteld onder verantwoordelijkheid van de Chr. Geref. Predikanten studiekering "Calvijn".

Uitgave: Landelijke Commissie Jeugdkontakten Christelijke Gereformeerde Kerken.

Bijbelstudie

BOEKJES MET SCHETSEN OVER:

Timotheüs, Nederlandse Geloofsbelijdenis, Jona, Ruth, de Tien Geboden, Mozes, David, de Gelijkenissen, de Zeven Gemeenten, de Wonderen, de Nachtgezichten van Zacharia, Abraham, Spreuken, Galaten, Jij en.....

Voor inlichtingen:

Administratie:

"Handreiking",

van Tetsstraat 29, 2977 AK Goudriaan, telefoon 01838-2233, na 19.00 uur.

SNEL AFVALLEN?

Dat is ongezond. Verstandiger is het op de veilige natuurlijke methode met onze plantaardige vermageringstabletjes. Bovendien het natuurlijke middel om verstopping te voorkomen! Kuur voor een maand 20,-

DROGISTERIJ SIKKING
Barneveldstraat 5, 2011 WL Haarlem
Tel. 023 31 28 82 b.g.g. 32 46 06
Postbank 190609

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Volledig pension aangeboden in het landelijk dorp Kesteren in de Betuwe, 3 km. van Rhenen.

PENSION DE TEEL

Familie Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren, tel. 08886-1687

AANMELDING LEERLINGEN REFORMATORISCH MBO

à BRAKELSCHOOL VOOR MTO (Middelbaar Technisch Onderwijs)

Aan deze school kunnen de volgende studierichtingen gevolgd worden:

- bouwkunde
- elektrotechniek/elektronica**
- werktuigbouwkunde**

** Met mogelijkheid tot Commerciële - Technische differentiatie.

TRIGLANDSCHOOL VOOR MEAO (Middelbaar Economisch en Administratief Onderwijs)

Aan deze school kunnen de volgende studierichtingen gevolgd worden:

- bedrijfs-administratieve richting
- commerciële richting
- secretariaatsrichting

SARA NEVIUSSCHOOL VOOR MDGO (Middelbaar Dienstverlenings- en Gezondheidszorgonderwijs)

Aan deze school zijn de volgende afdelingen verbonden:

- agogisch werk (AW)
- verzorgende (VZ)
- interim algemene schakelopleiding (Intas)

Aanmelding zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 maart 1988.

Wie zich na 1 maart aanmeldt bij de Sara Neviusschool wordt op de wachtlijst geplaatst.

Op verzoek worden gaarne inlichtingen verstrekt en aanmeldingsformulieren toegezonden. Telefoonnummers: MTO: 033 - 632149 — MEAO: 033 - 12131 — MDGO: 033 - 632149.

De scholen gaan uit van de Vereniging voor Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Amersfoort.

* Per 1 augustus 1989 D.V. start de Sara Neviusschool met de opleiding MK (Mode en Kleding).

OPEN DAG D.V. 28 JANUARI 1988:

à Brakelschool : 14.00 - 17.00 uur; 18.00 - 21.00 uur.
Triglandschool : 13.00 - 15.30 uur.
Sara Neviusschool : 14.00 - 16.00 uur; 19.30 - 21.30 uur.